

UTRIKESUTSKOTTETS UTLÅTANDE 9/2013 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning om sammanslagning av berättelsen om regeringens åtgärder och statens bokslutsberättelse

Talmanskonferensens förslag till riksdagens beslut om ändring av 32 § i riksdagens arbetsordning

Till grundlagsutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 11 juni 2013 regeringens proposition med förslag till lagstiftning om sammanslagning av berättelsen om regeringens åtgärder och statens bokslutsberättelse (RP 62/2013 rd) och den 18 juni 2013 talmanskonferensens förslag till riksdagens beslut om ändring av 32 § i riksdagens arbetsordning (TKF 1/2013 rd) till grundlagsutskottet för beredning. Grundlagsutskottet beslöt vid sitt möte den 26 september 2013 be utrikesutskottet lämna ett utlåtande

om propositionen och om talmanskonferensens förslag.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- statssekreterare Olli-Pekka Heinonen, statsrådets kansli
- avdelningschef Pekka Puustinen, utrikesministeriet.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Berättelseförfarandet är ett grundlagsreglerat förfarande som finns till för att riksdagen ska få information om regeringens verksamhet, skötseln av statsfinanserna och om hur budgeten har följts samt om regeringens åtgärder med anledning av riksdagsbeslut. Regeringen föreslår att berättelseförfarandet utvecklas genom att regeringens åtgärdsberättelse och statens bokslutsberättelse sammanförs i en enda årsberättelse från

regeringen. Avsikten är att minska antalet separata rapporter. Årsberättelsen ska föreläggas riksdagen före utgången av april följande år.

Propositionen är motiverad, anser utskottet. Utskottet anser det särskilt viktigt att den del av berättelsen som behandlar resultatet och effekterna av regeringens arbete (del 1) är så utformad att den parlamentariska tillsynen kan förverkligas utifrån den.

Utskottet förenar sig om statsrådets uppfattning att berättelseförfarandet måste utvecklas genom samverkan mellan statsrådet och riksdagen. Utskottet har fått den första kombinerade årsberättelsen för behandling (B 13/2013 rd). I utskottets betänkande om årsberättelsen kommer det att göras en närmare bedömning av hur berättelsens innehåll borde utvecklas.

Det här utlåtandet handlar i huvudsak om utvecklingssamarbetsberättelsen och om förfarandet med uttalanden.

Berättelsen om utvecklingssamarbetet

Regeringens åtgärdsberättelse har följts av vissa separata berättelser som man nu är beredd att avstå från i hopp om ett effektivare förfarande. Sysselsättningsberättelsen har redan slopats eftersom den information som ingick i den redan nu tillställs riksdagen på ett bättre sätt. I den föreliggande propositionen föreslås det att man också avstår från social- och hälsovårdsberättelsen för att i stället lämna uppdaterad information till riksdagen på annat sätt.

Utskottet noterar att man trots denna trend inte enligt propositionen har för avsikt att upphöra med berättelsen om utvecklingssamarbetet. Däremot finns det ett förslag som gäller berättelsens tidtabell. Det framgår inte på något sätt av propositionsmotiven varför det anses rationellt att fortsätta med berättelsen om utvecklingssamarbetet i dess nuvarande form.

Berättelsen tillfredsställer inte längre i tillräcklig utsträckning utskottets behov av information och inte heller dess parlamentariska uppföljningsroll. Utrikesutskottet behandlar regelbundet utvecklingssamarbetsfrågor i form av E- och USP-ärenden och en gång per valperiod i form av den redogörelse som statsrådet lämnar till riksdagen. Riksdagsbehandlingen av berättelserna ger inte längre något mervärde, menar utskottet. Det skulle vara viktigare att rikta utrikesministeriets begränsade resurser till att utveckla nya former för delgivning av aktuell information och för uppföljning av utvecklingssamarbetet.

Enligt utredning håller utrikesministeriet på att utveckla en öppen databas för utvecklingsfrå-

gor som täcker in hela ministeriet. Utvecklingsfrågor aktualiseras i många sammanhang i flera ministerier och utskott bland annat när det gäller klimatförändringen, miljön och skatteparadis. En täckande och öppen databas kunde fungera bättre med tanke på hela riksdagens behov av information. Det är viktigt att riksdagens behov av information om utvecklingsfrågor möts allt effektivare. Utskottet framhåller att utrikesministeriet i regel bör utnyttja förfarandet med USP- och E-skrivelser för att informera riksdagen om Finlands utvecklingspolitik och dess genomslagskraft.

Avsikten är att den nya årsberättelsen ska behandla regeringens verksamhet under berättelseåret. Utskottet har informerats om att berednings- och föredragningsansvaret för berättelsen ligger på statsministern och statsrådets kansli. Den första årsberättelsen, dvs. för 2012, innehåller också en översikt över utvecklingspolitiken och anknytande till denna även en översikt över Finlands policy i FN- och EU-frågor och i människorättsfrågor. Utskottet anser det viktigt att utvecklingspolitiken och dess effekter ges stort utrymme i årsberättelsen.

Det är därför förnuftigt att avstå från att lämna en särskild berättelse om utvecklingssamarbetet, åtminstone i nuvarande form. Utskottet föreslår att grundlagsutskottet ändrar lagförslag 4 i propositionen. Lagförslagets 1 § bör ändras så att genom den upphävs lagen om avgivande av en berättelse om utvecklingssamarbetet till riksdagen (964/1985). Samtidigt bör den sista meningen i 2 § strykas. Då bör också lagrubriken ändras.

Förfarandet med uttalanden

Enligt propositionen ska regeringens redogörelser för de åtgärder som den vidtagit med anledning av uttalanden och ställningstaganden i anslutning till riksdagens beslut höra till det material som ingår i årsberättelsen (del IV i 2012 års berättelse, inalles 300 sidor). Utskottet håller med regeringen om att förfarandet med uttalanden är ett viktigt instrument för parlamentarisk styrning och övervakning.

Utrikesutskottet har konsekvent betonat behovet att utveckla det här förfarandet (senast i UtUB 12/2012 rd). Utskottet har påpekat att det nuvarande förfarandet inte är ett effektivt sätt att följa regeringens verksamhet. I värsta fall kan vissa uttalanden med berättelseanknytning ge helt fel uppfattning, eftersom statsrådet inte alltid följer en enhetlig och konsekvent linje i sina svar.

Grundlagen tillförsäkrar riksdagen en omfattande rätt till information och betydande förbättringar i detta hänseende har förvisso skett sedan förfarandet togs i bruk på 1970-talet. I propositionen uppmärksammas endast 47 § i grundlagen när det gäller riksdagens rätt till information. Utskottet framhåller att det med stöd av 97 § har en stark och obegränsad rätt att få information i frågor som gäller utrikes- och säkerhetspolitik och att stora utskottet har motsvarande rätt i fråga om EU-ärenden. Utskottet har märkt att mervärdet av uttalandeförfarandet i dess nuvarande form är litet (UtUB 12/2012 rd) och har för sin del effektiviserat dialogen med statsrådet. Utskottet har också gjort de skriftliga USP-utredningarna till ett etablerat instrument för den parlamentariska kontrollen enligt 97 § i grundlagen. Även hörandet av ministrar bidrar till att uppfylla utskottets behov av information och uppföljning.

Utskottet anser att revideringen av uttalandeförfarandet måste påskyndas både när det gäller teknik och innehåll. Detta kan ske som en del av ett nytt berättelseförfarande. Det är välkommet att Statens revisionsverk planerar en granskning av hur uttalandena verkställs.

Talmanskonferensens förslag till riksdagens beslut om ändring av 32 § i riksdagens arbetsordning (TKF 1/2013 rd)

För närvarande remitteras regeringens åtgärdsberättelse för beredning till grundlagsutskottet och till utrikesutskottet i frågor som berör utrikes- och säkerhetspolitiken. De andra fackutskotten lämnar utlåtande om berättelsen till grundlagsutskottet. Revisionsutskottet ger ett betänkande om bokslutsberättelsen efter ett utlåtande från finansutskottet.

Talmanskonferensen föreslår att regeringens årsberättelse ska behandlas i revisionsutskottet. De andra utskotten kan ge utlåtande i ärendet. Revisionsutskottet lämpar sig enligt förslaget väl för behandlingen av ärendet, med tanke på att rapporteringen har tonvikt på situationen, utvecklingen och riskerna i anslutning till statsfinanserna samt på det samhälleliga genomslaget.

Utskottet anser att förslaget är befogat. I sitt utlåtande om årsberättelsen kan utrikesutskottet behandla och ta ställning till regeringens utrikes- och säkerhetspolitiska åtgärder. Berättelsens innehåll kommer att vara utslagsgivande för hur aktuella ställningstagandena blir. Bristerna i det nuvarande berättelseförfarandet har inneburit att utrikesutskottet redan under en längre tid har utnyttjat sitt berättelsebetänkande för att lyfta fram aktuella utrikes- och säkerhetspolitiska frågor i plenum. Utskottet kan också i fortsättningen med stöd av 97 § 1 mom. i grundlagen be talmanskonferensen ta upp utskottets utlåtande till behandling i plenum om det anses behövt i något avseende.

Ställningstagande

Utrikesutskottet anför

att grundlagsutskottet beaktar det som sägs ovan.

UtUU 9/2013 rd — RP 62/2013 rd, TKF 1/2013 rd

Helsingfors den 3 december 2013

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Pertti Salolainen /saml
medl. Jouni Backman /sd
Jörn Donner /sv
Ilkka Kanerva /saml
Ilkka Kantola /sd
Saara Karhu /sd
Mari Kiviniemi /cent

Katri Komi /cent
Annika Lapintie /vänst
Maria Lohela /saf
Petteri Orpo /saml
Anni Sinnemäki /gröna
Ben Zyskowicz /saml.

Sekreterare var

utskottsråd Raili Lahnalampi.